

УХВАЛА ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про закриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Господарського кодексу України, законів України „Про Кабінет Міністрів України“, „Про трубопровідний транспорт“, „Про управління об’єктами державної власності“

Київ
7 лютого 2023 року
№ 2-уп/2023

Справа № 1-11/2020(215/20)

Велика палата Конституційного Суду України у складі:

Головатий Сергій Петрович (голова засідання),
Городовенко Віктор Валентинович,
Гришук Оксана Вікторівна,
Кичун Віктор Іванович,
Колісник Віктор Павлович,
Кривенко Віктор Васильович,
Лемак Василь Васильович,
Мойсик Володимир Романович,
Первомайський Олег Олексійович,
Петришин Олександр Віталійович,
Філюк Петро Тодосьович,
Юровська Галина Валентинівна (доповідач),

розглянула на пленарному засіданні справу за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів Господарського кодексу України, законів України „Про Кабінет Міністрів України“ від 27 лютого 2014 року № 794–VII (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 13, ст. 222) зі змінами, „Про трубопровідний транспорт“ від 15 травня 1996 року № 192/96–ВР (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 29, ст. 139) зі змінами, „Про управління об’єктами державної власності“ від 21 вересня

2006 року № 185–V (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 46, ст. 456) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Юровську Г.В. та дослідивши матеріали справи, Велика палата Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Суб'єкт права на конституційне подання – 47 народних депутатів України – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), приписи абзаців другого, третього частини третьої статті 89, частини п'ятої статті 136 Господарського кодексу України в редакції Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з відокремленням діяльності з транспортування природного газу“ від 31 жовтня 2019 року № 264–IX (далі – Кодекс), абзацу другого частини шостої статті 21, абзацу першого частини третьої, частини четвертої статті 44 Закону України „Про Кабінет Міністрів України“ від 27 лютого 2014 року № 794–VII в редакції Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з відокремленням діяльності з транспортування природного газу“ від 31 жовтня 2019 року № 264–IX (далі – Закон № 794), статті 14 Закону України „Про трубопровідний транспорт“ від 15 травня 1996 року № 192/96–ВР в редакції Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з відокремленням діяльності з транспортування природного газу“ від 31 жовтня 2019 року № 264–IX (далі – Закон № 192), абзацу дванадцятого частини першої статті 4 Закону України „Про управління об'єктами державної власності“ від 21 вересня 2006 року № 185–V в редакції Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з відокремленням

діяльності з транспортування природного газу“ від 31 жовтня 2019 року № 264–ІХ (далі – Закон № 185).

Оспорюваними приписами встановлено:

– „фінансові плани оператора газотранспортної системи та оператора системи передачі, а також господарського товариства, яке володіє корпоративними правами в операторі газотранспортної системи, не підлягають затвердженню відповідно до статті 75 цього Кодексу.

Фінансові плани оператора газотранспортної системи та/або оператора газосховищ, оператора системи передачі, а також господарського товариства, яке володіє корпоративними правами в операторі газотранспортної системи, розробляються в порядку, визначеному їхніми установчими документами, та затверджуються суб'єктами управління об'єктами державної власності, що використовуються у процесі провадження діяльності з транспортування та/або зберігання природного газу, передачі електричної енергії“ (абзаци другий, третій частини третьої статті 89 Кодексу);

– «суб'єкт господарювання, якому з метою створення оператора системи передачі або оператора газотранспортної системи на праві господарського відання передані об'єкти державної власності, повинен бути повністю незалежним у прийнятті рішень щодо їх використання, експлуатації, обслуговування, планування, розвитку та фінансування відповідно до законів України „Про ринок природного газу“, „Про ринок електричної енергії“» (частина п'ята статті 136 Кодексу);

– „зазначені повноваження Кабінету Міністрів України не поширюються на рішення міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, що видаються ними у процесі здійснення повноважень з управління корпоративними правами, що належать державі у статутних капіталах суб'єктів господарювання, які діють на підставі ліцензії на провадження діяльності з транспортування природного газу, а також юридичних осіб, що володіють

корпоративними правами у таких суб'єктах господарювання“ (абзац другий частини шостої статті 21 Закону № 794);

– „міністерство, що здійснює прямий або опосередкований контроль над суб'єктами господарювання, які діють на підставі ліцензії на провадження діяльності з транспортування природного газу або на підставі ліцензії на провадження діяльності з передачі електричної енергії, здійснює повноваження щодо управління корпоративними правами, що належать державі щодо таких суб'єктів господарювання або господарських організацій, що володіють корпоративними правами щодо таких суб'єктів господарювання, самостійно та незалежно, за принципами відкритості та прозорості, відповідальності за прийняті рішення. Такі права не поширюються на управління і розподіл потужностей та інвестиційне планування, що належить до компетенції суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність з передачі електричної енергії чи транспортування природного газу“ (абзац перший частини третьої статті 44 Закону № 794);

– „Кабінет Міністрів України, Прем'єр-міністр України, міністр, який очолює міністерство, що здійснює контроль за діяльністю з виробництва чи постачання на ринку електричної енергії та ринку природного газу відповідно до встановлених законом вимог про відокремлення і незалежність оператора системи передачі та оператора газотранспортної системи, не можуть здійснювати координацію та контроль суб'єктів господарювання, які діють на підставі ліцензії на провадження діяльності з передачі електричної енергії чи транспортування природного газу, а також не можуть призначати членів органів управління таких суб'єктів господарювання“ (частина четверта статті 44 Закону № 794);

– „організаційна структура підприємств (крім оператора газотранспортної системи), установ та організацій трубопровідного транспорту залежить від покладених на них завдань, визначається самими підприємствами, установами та

організаціями і затверджується органами, що здійснюють управління майном цих підприємств. Ці органи визначаються Кабінетом Міністрів України.

Організаційна структура оператора газотранспортної системи визначається та затверджується у порядку, встановленому установчими документами оператора газотранспортної системи“ (стаття 14 Закону № 192);

– „суб’єктом управління об’єктами державної власності, що використовуються у процесі провадження діяльності з транспортування та/або зберігання природного газу, може бути лише уповноважене Кабінетом Міністрів України міністерство. Умови управління об’єктами державної власності визначаються у відповідному договорі згідно з законом. Інші суб’єкти управління об’єктами державної власності не можуть мати повноважень щодо об’єктів державної власності, переданих на таких умовах, якщо такі повноваження суперечать встановленим законом вимогам про відокремлення та незалежність“ (абзац дванадцятий частини першої статті 4 Закону № 185).

Конституційний Суд України враховує, що до абзацу другою частини шостої статті 21 Закону № 794 було внесено зміни Законом України „Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв’язку“ від 16 грудня 2021 року № 1971–ІХ, а саме слова „а також юридичних осіб, що володіють корпоративними правами в таких суб’єктах господарювання“ замінено словами „юридичних осіб, що володіють корпоративними правами в таких суб’єктах господарювання, а також на рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв’язку“. Водночас Конституційний Суд України враховує, що предметом конституційного контролю є припис, який не втратив чинності.

Автори клопотання твердять, що абзаци другий, третій частини третьої статті 89, частина п’ята статті 136 Кодексу, абзац перший частини третьої,

частина четверта статті 44 Закону № 794, стаття 14 Закону № 192, абзац дванадцятий частини першої статті 4 Закону № 185 не відповідають статті 1, частині другій статті 6, частинам першій, другій статті 8, частині другій статті 19, статті 85, пункту 5 статті 116 Конституції України, а абзац другий частини шостої статті 21 Закону № 794 – статті 1, частині другій статті 6, частинам першій, другій статті 8, частині другій статті 19, статті 85, частині першій статті 113, пунктам 5, 9 статті 116 Конституції України.

2. Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України Ухвалою від 18 червня 2020 року відкрила конституційне провадження в цій справі.

3. Під час розгляду справи Велика палата Конституційного Суду України дійшла висновку, що є підстави для закриття конституційного провадження з огляду на таке.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ Велика палата Конституційного Суду України закриває конституційне провадження у справі, якщо під час пленарного засідання будуть виявлені підстави, передбачені статтею 62 цього закону (частина четверта статті 63); такою підставою є, зокрема, невідповідність конституційного подання чи конституційного звернення вимогам, установленим цим законом (пункт 3 статті 62).

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ у конституційному поданні зазначають, зокрема, обґрунтування тверджень щодо неконституційності акта (його окремих положень) (частина третя статті 51).

Отже, суб'єкт права на конституційне подання, стверджуючи про невідповідність оспорюваних приписів Кодексу, Закону № 794, Закону № 192, Закону № 185 Основному Закону України, повинен обґрунтувати твердження щодо такої невідповідності.

3.1. Автори клопотання твердять, що, „обмеживши повноваження Кабінету Міністрів України щодо здійснення управління об’єктами державної власності, спрямування і координації роботи міністерств, інших органів виконавчої влади, Верховна Рада України перевищила свої конституційні повноваження, чим порушила приписи частини другої статті 6 та частини другої статті 19, статті 85 Конституції“. На думку суб’єкта права на конституційне подання це призвело „до руйнування балансу у розподілі здійснення державної влади“.

Обґрунтовуючи свою позицію щодо неконституційності оспорюваних приписів Кодексу, Закону № 794, Закону № 192, Закону № 185, суб’єкт права на конституційне подання твердить, що „наведені вище положення <...> що є предметом конституційного подання, прийнято не у розвиток конституційних норм щодо здійснення Кабінетом Міністрів України управління об’єктами державної власності, а навпаки, – з метою усунення Уряду України від здійснення покладених на нього Конституцією повноважень, що розбалансовує систему здійснення державної влади і свідчить про невідповідність цих положень вимогам частин першої, другої статті 8 Основного Закону“.

На думку суб’єкта права на конституційне подання запропонована Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку з відокремленням діяльності з транспортування природного газу“ від 31 жовтня 2019 року № 264–ІХ (далі – Закон № 264) „модель регулювання відповідних відносин не являє собою єдино можливий механізм забезпечення виконання зобов’язань України щодо відокремлення діяльності з транспортування природного газу, електричної енергії та забезпечення діяльності оператора газотранспортної системи, оператора системи передачі“, що фактично свідчить про незгоду із законодавчим регулюванням, яке належить до компетенції Верховної Ради України відповідно до статті 85 Конституції України. Однак лише така незгода не є належним обґрунтуванням тверджень щодо

невідповідності Конституції України оспорюваних приписів Кодексу, Закону № 794, Закону № 192, Закону № 185.

Суб'єкт права на конституційне подання цитує положення Конституції України, посилається на рішення Конституційного Суду України щодо суті правової держави, мети функціонального поділу державної влади та місця Кабінету Міністрів України в системі органів виконавчої влади та припускає, що внесені Законом № 264 зміни можуть призвести до відсторонення Кабінету Міністрів України від управління об'єктами державної власності, що їх використовують у процесі провадження діяльності з транспортування та/або зберігання природного газу. Однак Конституційний Суд України неодноразово зазначав, що цитування приписів Основного Закону України, юридичних позицій Конституційного Суду України без наведення аргументів невідповідності Конституції України оспорюваних положень закону України не є обґрунтуванням тверджень щодо їх неконституційності (ухвали Великої палати Конституційного Суду України від 24 травня 2018 року № 23-у/2018, від 31 травня 2018 року № 27-у/2018, від 7 червня 2018 року № 34-у/2018).

Таким чином, суб'єкт права на конституційне подання не навів аргументів щодо невідповідності статті 1, частині другій статті 6, частинам першій, другій статті 8, частині другій статті 19, статті 85, частині першій статті 113, пункту 5 статті 116 Конституції України оспорюваних приписів Кодексу, Закону № 794, Закону № 192, Закону № 185.

Отже, конституційне провадження в цій справі підлягає закриттю згідно з пунктом 3 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – невідповідність конституційного подання вимогам, установленим цим законом.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, на підставі статей 32, 35, 51, 62, 63, 65, 66, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 48, § 53 Регламенту Конституційного Суду України Велика палата Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Закрити конституційне провадження у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів Господарського кодексу України, законів України „Про Кабінет Міністрів України“ від 27 лютого 2014 року № 794–VII зі змінами, „Про трубопровідний транспорт“ від 15 травня 1996 року № 192/96–ВР зі змінами, „Про управління об’єктами державної власності“ від 21 вересня 2006 року № 185–V зі змінами на підставі пункту 3 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – невідповідність конституційного подання вимогам, установленим цим законом.

2. Ухвала Великої палати Конституційного Суду України є остаточною.

**ВЕЛИКА ПАЛАТА
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**